

Annexures

Annexure I**ASSESSMENT OF SOCIO ECONOMIC STATUS**

Total income of the family from all sources _____

Total no. of family members _____

		CATAGORY	SCORE
1.	Monthly per capita income	>50000	7
		20000-49999	6
		10000-19999	5
		5000-9999	4
		2500-4999	3
		1000-2499	2
		<1000	1
2.	Education of either husband or wife who is more educated among them	Professional qualification with technical degrees or diplomas e.g. Doctor, Eng. CA, MBA, etc.	7
		Postgraduation (non-technical incl. Ph.D)	6
		Graduation	5
		10th class pass but <Graduation	4
		Primary pass but <10th	3
		<Primary but attended school for at least one year	2
		Just literate but no schooling	1
3.	Occupation of husband, otherwise wife.	Illiterate	0
		Service in central/State/Public undertakings or Owner of a company employing >20 persons or self employed professional viz Doctors, CAs, Eng. Etc.	5
		Service in Private sector or independent business employing 2-20 persons	4
		Service at shops, home, transport, own cultivation of land	3
		Self employed e.g. shops, Rehdies or petty business with income >5000	2
		Self employed with income <5000 (labourer, house wife)	1
		None of the family member is employed	0
4.	Family possessions (presence of each item given below will carry score of .1.)	<ul style="list-style-type: none"> • Refrigerator • Television • Radio/Transistor/Music system • AC • Washing Machine • Telephone • Mobile • Credit card • Sanitary latrine 	

		<ul style="list-style-type: none"> Any newspaper subscribed throughout the month 	
5.	Living in a type of house	Own house with 5 or more rooms	7
		Own house with 3-4 rooms	6
		Rented/Govt. House with 5 or more rooms	6
		Own house with 1-2 rooms	5
		Rented/Govt. House with 3-4 rooms	5
		Rented/Govt. House with 1-2 rooms	4
		Own jhuggi	3
		Rented jhuggi	2
		No place to live, pavement, mobile cart	1
6.	Possession of a vehicle or equivalent	2 or more cars/Tractors/Trucks	4
		1 Car /Tractor/Truck 3	3
		1 or more scooter(s)/Bullock cart (s) 2	2
		1 or more cycles (not baby cycle) 1	1
		None of the above	0
7.	No. of earning members in the family (Nuclear/Joint)	3 or more members earning and income pooled 3	3
		2 or both husband and wife earning	2
		Only 1 family member earning	1
		No earning member	0
8.	No. of children head of the family has/had	0-1	5
		2	4
		3	3
		4	2
		6	1
		>6	0
9.	Facility of some essentials in the family	Both tap water supply and electricity	2
		Only one of above two is present	1
		None is present	0
10.	Education of children (in relation to head of the family) Note : Exclude under 5 children for this item. A child applicable here is one who is 5 yrs or above.	All children going/ever gone to school/college	3
		>50% children ever gone/going to school/college	2
		< 50% children ever gone/going to school/college1	1
		No child ever gone/going to school/college	0
11.	Employment of a domestic servant at home	Employed >2 full time servants on salary for domestic work	4
		Employed only 1 full time servant on salary for domestic work	3
		Employed > 3 part time servants on salary for domestic work	2
		Employed 1-2 part time servants on salary for domestic work	1

		Employed no servants for domestic work	0
12.	Type of locality the family is residing	Living in urban locality	5
		Living in rural locality	4
		Living in resettlement colony	3
		Living in slums/jhuggis	2
		No fixed living and mobile	1
13.	Caste of the family	Upper caste	4
		OBC	3
		Dalits	2
		Tribals	1
14.	Members of family gone abroad in last three years (official or personal)	Whole family	3
		Only husband and wife	2
		Only 1 family member	1
		None	0
15.	Possession of agricultural land for cultivation	Own agricultural land >100 acres	5
		Own agricultural land 51-100 acres	4
		Own agricultural land 21-50 acres	3
		Own agricultural land 6-20 acres	2
		Own agricultural land 1-5 acres	1
		No agricultural land	0
16.	Possession of non-agricultural land/land for housing or other type of land	1. Own non-agricultural land/land for housing >1000 Sq Yards	3
		Own non-agricultural land/land for housing 501-1000 Sq. Yards	2
		Own non-agricultural land/land for housing 25-500 Sq. Yards	1
		Own non-agricultural land/land for housing <25 Sq. Yards or does not own non-agricultural land/land for housing at all	0
17.	Presence of milch cattles in the family for business or non-business purposes	Own 4 or more milch cattles	3
		Own 1-3 milch cattles	2
		Own 1 milch cattle	1
		Does not own any milch cattle	0
18.	Presence of non milch cattles or pet animals in the family	Own 2 or more	2
		Own 1	1
		None	0
19.	Besides the house in which the family is living, the family owns other house or shop or shed etc. of any size whether given on	Owns 3 or more	3
		Owns 2 or more	2
		Owns 1	1
		Does not own any	0

	rent or not		
20.	Positions held (besides the positions as employee) by any one member in the family	Holding position of 3 or more official or non-official organizations viz. president/chairman/Secretary/ Treasurer etc	3
		Holding position of 1-2 official or not-official organizations viz. president/chairman/Secretary/ Treasurer etc	2
		Holding position as member only of executive or other committees of official or non-official organizations	1
		Does not hold any such position	0
21.	Parental support in the form of non-movable property	>50 acres of agricultural land -OR -a house/plot >1000 sq yards -OR -Both	4
		21-50 acres of agricultural land -OR-a house/plot 501-1000 sq yards -OR - Both	3
		1-20 acres of agricultural land -OR -a house /plot 100-500 sq yards -OR-Both	2
		No agricultural land -BUT - a house/plot 25-100 sq yards	1
		No parental property	0
22.	Total amount of income tax paid by the family (include all the earning members)	>10 lacs	7
		1-10 lacs	6
		>50000 but <1 lac	5
		>20000 - <50000	4
		>10000-<20000	3
		>5000-<10000	2
		<5000	1
		Nil	0
		Total score	

	SOCIAL ECONOMIC STATUS	SCORE
1.	Upper High	≥ 76
2.	High	61-75
3.	Upper middle	46-60
4.	Lower middle	31-45
5.	Poor	16-30
6.	Very Poor	≤ 15

Annexure II**QUESTIONNAIRE FOR MOTHERS WITH CHILDREN BETWEEN 6-36 MONTHS**

Questionnaire No. _____

Date: _____

Time: _____

PART 1. BACKGROUND INFORMATION

1.	Name of the mother	
2.	Name of the child	
3.	Sex of the child	i. Male ii. Female
4.	Address	
5.	Age of the child in months	_____ months
6.	Birth order of the Child	i. 1 ST ii. 2 nd iii. 3 rd iv. 4 th
7.	Religion	i. Hindu ii. Muslim iii. Christian iv. Any other _____
8.	Anthropometric measurements of the child.	Weight _____ kg Height _____ cm
9.	Type of Family	i. Nuclear ii. Joint iii. Extended
10.	No. of children under 3 years other than the subject	i. None ii. 1 iii. 2 iv. 3
11.	Type of food consumed	i. Vegetarian ii. Ovo-vegetarian iii. Non-vegetarian
12.	Age of the mother	
13.	Age of the father	
14.	Education qualification of the mother	i. Illiterate ii. Class 1-10 iii. Class 11 and above
15.	Education qualification of the father	i. Illiterate ii. Class 1-10 iii. Class 11 and above

PART 2: HOUSEHOLD INFORMATION OF THE FAMILY

1.	Type of house	i. Kucccha (mud walls with tinned shed roof and mud flooring) ii. Semi Pakka (brick walls with tinned shed roof and mud flooring) iii. Pakka (Brick walls with concrete ceiling)
2.	Drainage facility	i. Open ii. Close
3.	Source of drinking water	i. piped water/municipal supply ii. open well iii. tube well / borehole iv. Bottled water v. Any Other _____
4.	Source of water for cooking	i. piped water/municipal supply ii. open well iii. tube well / borehole iv. Bottled water v. Any Other _____
5.	Source of water for bathing and other household use	i. piped water/municipal supply ii. open well iii. tube well / borehole

PART 3: MORBIDITY PROFILE OF THE CHILD

	Disease	YES	NO
1.	Fever due to RTI		
2.	Fever due to mosquito bite (Malaria)		
3.	Fever due to any other reason		
4.	Mild Diarrhea		
5.	Moderate Diarrhea		
6.	Severe Diarrhea (with or without blood)		
7.	Cough and cold without fever		

PART 4: KNOWLEDGE AND PRACTICE QUESTIONNAIRE FOR THE MOTHERS

PART 4A: Hygiene and Sanitation

Knowledge: Environmental Hygiene			
		Positive response (Score=2)	Negative response (Score= 1)
1.	Does the environmental sanitation of and around the house affects the child's health?	a. Yes	b. No c. No response
2.	Do you think that water accumulation outside house can affect child health	a. Yes	b. No c. Don't know
3.	What according to you is the best way to dispose of the solid waste	a. Burying b. Burning c. Keeping covered dust bin	d. Throwing in open e. Don't know
4.	Can presence of flies outside house affect your child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
5.	Presence of fecal matter outside the house affect your child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
6.	Presence of animals (goat/ dogs etc) inside the house affect your child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
7.	Presence of flies inside the house affect your child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
8.	Mopping and sweeping affect child's health?	a. Yes	b. No c. Don't know
Practices : Environmental Hygiene			
1.	Toilet facility used by the household	a. Individual toilet b. Public toilet/ common toilet	c. Open defecation
2.	How are stools of young children (6-30 months) disposed?	a. Children always use toilet b. Thrown into toilet c. Buried outside house	d. Thrown outside the house in open
3.	Where do you collect the solid household garbage	a. Covered dustbin b. Burned	c. Thrown outside the house. d. Open dustbin
4.	How is the solid household waste disposed?	a. Buried b. Burned c. Collected by	d. Thrown in open

		sweeper	
5.	Do you use any disinfectant to mop the floor	a. Yes	b. No
Knowledge : Food Hygiene			
1.	What can be done to make water safe for drinking?	a. Boil b. Add bleach/chlorine c. Sieve with cloth d. Use water filter e. Any other _____	f. Don't know
2.	How can we use the leftover food from one meal to another	a. Heat thoroughly b. Should be discarded	c. As it is d. Warm it
3.	What is the safe duration of storage of cooked moist food stored at room temperature before consumption	a. Within 2 hours	b. > 2 hours c. Don't know
4.	How should you wash fruits and vegetables	a. Tap water/bulk washing twice	b. Bulk washing only once c. do not wash
5.	Is it necessary to wash knife before and after use	a. Yes	b. No c. Don't know
6.	What are the safe temperatures of heating milk/other weaning foods before use	a. Heat to boil b. Discard	c. Warm it before feeding d. No need to heat e. Don't know
Practice : Food Hygiene			
1.	How do you remove water from the drinking water container?	a. Pouring (either by tilting the vessel or by using container with handle) b. Container has a spigot or tap c. Other _____ (specify)	d. Dipping a container (where hand comes in contact with water) e. Both pouring and dipping
2.	Do you consume moist leftover after thorough heating only	a. Yes b. Discarded	c. No
3.	Do you wash fruits and vegetables before cooking/ consuming	a. Yes	b. No c. Sometimes
4.	What do you use to wash your utensils with?	a. Ash and water b. Soap and water c. Ash, soap and water	d. Plain water e. Mud and water
5.	How do you dry the utensils after	a. Air dry	b. Use a wiping

	washing?		cloth c. Air drying and wiping d. Wipe with saree or dupatta
Knowledge: Personal Hygiene			
1.	Do you think wearing clean clothes is necessary for child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
2.	Is it necessary to wash your hands before feeding your child?	a. Yes	b. No c. Don't know
3.	If yes Why?	a. To remove dirt b. To remove germs c. To prevent diseases	d. It smells good e. Removes oils and spices f. Don't know
4.	Do you think washing your child's hands is necessary before feeding your child?	a. Yes	b. No c. Don't know
5.	If yes Why?	a. To remove dirt b. To remove germs c. To prevent diseases	d. It smells good e. Removes oils and spices f. Don't know
6.	Do you think washing hands with soap is better than washing with water alone	a. Yes	b. No c. Sometimes
7.	If yes Why?	a. To remove dirt b. To remove germs c. To prevent diseases	d. It smells good e. Removes oils and spices f. Don't know
8.	Should you tie your hair while cooking	a. Yes	b. No c. Don't know
9.	Should a wound on finger be covered before feeding / cooking	a. Yes	b. No c. Don't know
10.	Should we wash our hands after touching animals	a. Yes	b. No c. Don't know
Practice: Personal hygiene			
Do you usually wash hands with soap before, during or after any of the following?			
Scores: Yes= 3 Sometimes=2 No= 1			
1.	Before cooking food	a. Yes b. Sometimes	c. no
2.	Before feeding a child	a. Yes b. Sometimes	c. no
3.	Before breastfeeding a child	a. Yes	c. no

		b. Sometimes	
4.	Before eating	a. Yes b. Sometimes	c. no
5.	After attending to a child who has defected	a. Yes b. Sometimes	c. no
6.	After changing child nappies	a. Yes b. Sometimes	c. no
7.	After visiting a toilet	a. Yes b. Sometimes	c. no
8.	Do you wash your child's hands after s/he has defecated?	a. Yes b. Sometimes	c. no
9.	After touching raw foods	a. Yes b. Sometimes	c. no
10.	Do you take bath every day in the morning	a. Yes b. Sometimes	c. no
11.	Do you change clothes every day	a. Yes b. Sometimes	c. no
12.	Do you cut your nails atleast once a week	a. Yes b. Sometimes	c. no

Part 4B: Infant and Young child feeding

Breast feeding knowledge (for some questions scores are indicated in parenthesis adjacent to the expected reply)			
		Positive response (Score=1)	Negative response (Score=0)
1.	Are you familiar about colostrum	a. Yes	b. No
2.	What is this milk called (No points given)	a. Chep b. Yellow Milk	c. Don't know
3.	Is colostrum good for the child	a. Yes	b. No c. Don't Know
4.	If good why	a. Nutritious b. Improves immunity c. Any other	d. No reason e. Don't know Any other
4a.	If bad why (No Score given)	a. Unhealthy for child b. It is dirty/ stale c. Don't know d. Other_____	
5.	What is the weaning age	a. Upto 6 months	b. Any other
6.	Are prelactals good for the child	a. No	b. Yes c. Don't know
	Reasons for giving prelacteals (No Score given)	a. Dirt in child's stomach is removed b. Inculcates good values c. Initially no breast milk and child is	

		hungry d. Family members told me to do so e. Do not know f. Nutritious & Healthy g. Other	
Breastfeeding Practices			
1.	What was given to the child immediately after birth (within one hour)	a. Breast milk	b. Water c. Prelacteals d. Top milk
	If prelacteals were given specify (No Score given)	a. Ghutti b. Jaggery c. Honey water d. Glucose water e. Sugar f. Any other _____	
	How were the prelacteals given to the child (No Score given)	a. Spoon b. Finger c. Cotton d. Cloth piece e. Don't remember f. Other	
2.	Did you give the first milk to your child	a. Yes	b. No
3.	How long after birth did you first put your child to breast	a. Within 1 hour	b. More than 1 hour
Complementary feeding knowledge			
1.	When should one start with complementary feeds	a. After 6 months	b. Any other
2.	What are the benefits of complementary feeding	a. Child remains healthy, b. Give more nutrition, c. needs more food, d. breast milk is less	e. child becomes playful, f. child sleeps well, g. child does not fall ill, h. inculcate eating habits i. improves digestion, j. Any other
3.	What all foods should be fed to the child after completing 6 months Give score as replied by the mother <ul style="list-style-type: none"> • DK = 0 • 1-2 Food groups = 1 • 3-4 Food groups = 2 • 5 or above food groups = 3 	a. DK b. 1-2 Food groups c. 3-4 food groups d. 5 or above food groups	

Complementary feeding practices			
1.	Complementary feeds were started at what age?	a. After 6 months	b. Not started c. Any other
2.	Who feeds the child	a. Himself/herself	b. Any elder
3.	How do you ensure that the child eats his/her food	a. Encourage the child to finish up the meal	a. Force him/her to eat b. Feed the child on demand-when he/she asks for food c. Give food and leave him/her alone to finish the meal
4.	How do you feed your child?	a. Separate plate	b. From my plate
5.	What all foods do you feed your child? (in terms of 7 food groups) None= 0 Upto 3 food groups = 1 4 for more food groups = 2	a. CF not started b. Upto 3 food groups c. 4 for more food groups	
6.	Do you prepare any special food items for the child?	a. Yes	b. No

PART 4C: Childhood Diarrhoea

Knowledge on childhood diarrhoea (for some questions scores are indicated in parenthesis adjacent to the expected reply)			
		Positive response (Score=1)	Negative response (Score=0)
1.	Why does the child suffer from diarrhea	a. Microbes in food b. Feeding leftover food c. Not washing hands d. dirty water e. keeping house dirty f. infection/virus , g. dust h. poor hygiene	i. Child not having nutritious food j. Child eating outside food evil eyes k. teething l. fever, m. bad/ hot / changing weather n. child eating bad food, o. Mother not eating

			properly p. Any other
2.	What are the symptoms of diarrhoea (except watery stools)	a. 0 symptoms (0) b. 1-2 symptoms (1) c. 3-4 symptoms (2)	
3.	Should the child be breastfed during diarrhoea	a. Yes	b. No c. Don't know
4.	Should we continue with complementary feeding during diarrhoea	a. Yes	b. No c. Don't know
5.	What all should be fed when the child suffers from diarrhea	a. DK (0) b. 1-2 foods (1) c. 3-4 foods (2) d. 5 or more foods (3)	
6.	What all should be avoided when the child suffers from diarrhea	a. DK (0) b. 1-2 foods (1)	
7.	Are you aware about ORS	a. Yes	b. No
8.	How can you prevent childhood diarrhoea.	a. maintaining hygiene b. washing hands, c. do not feed stale food, d. boil water before giving it to the child, e. Prevent dust	a. Feeding healthy/nutritious food to the child, b. Keeping them away from evil eyes, c. Giving medicines, d. Give Jaiphal, e. Avoid outside foods, f. Avoid spicy foods, g. Worship god h. Do not feed the food that child doesn't like i. Give light foods j. Feed less amount to child, k. Do not allow child to play in intense sunlight/ hot weather, l. Take good care m. Any other_____

Practices during diarrhoea			
		Positive response (Score=1)	Negative response (Score=0)
1.	Did you give complementary feed and BF to your child during diarrhoea	a. CF + BF	b. Only BF
2.	Did you feed any special foods when your child suffered from diarrhoea	a. Yes	b. No
3.	If yes what	a. 1-2 Foods (1) b. 3 or more (2)	
4.	Did you give ORS	a. Yes	b. No
5.	What will you do to ensure that the child doesn't suffer from diarrhea in future	a. Maintain hygiene, b. wash hands	c. Consult doctor, d. Provide good nutrition, e. Worship god/ go to temple/ <i>dargah</i> , f. Prevent from evil eyes, g. Give medicine provided by professional or <i>baba</i> etc, h. Avoid outside food i. Tie <i>tilsmi moti</i> or magnetic belt in child's neck, j. Do not give food that causes diarrhoea k. Any other .....

PART 5: OBSERVATION CHECKLIST

OBSERVATIONS (for environmental hygiene)			
		Positive response (Score=1)	Negative response (Score=0)
1.	Are the following items present at the place for hand washing? (observe and check all that apply)	a. Both soap or ash and water (3 pts) b. Only water (2)	c. No soap no water
2.	House swept	a. Yes	b. No
3.	House mopped	a. Yes	b. No
4.	Are the drinking water containers covered? (observe and check)	a. All are	b. Some are c. None are
5.	Flies inside the house		
6.	Flies outside the house		
7.	Stagnant pool of water just outside the house		
8.	Garbage dumped near the house		
9.	Open sewage close to the house		
10.	Pets inside the house		
11.	Cooking area clean		
12.	Utensils containing food covered		

Personal hygiene observations				
		Maximum Score	Score obtained	
			Mother	Child
1.	Finger nails clean a. Cut and clean b. Not cut and dirty	2		
2.	Hair tied and neatly combed a. Neatly b. Not very neatly c. Untidy	3		
3.	Dressing a. Clean b. Not very clean c. Extremely dirty	3		
4.	Taking bath regularly a. Yes b. No	2		
5.	Hands a. Clean b. Dirty	2		
	Total Score	12		

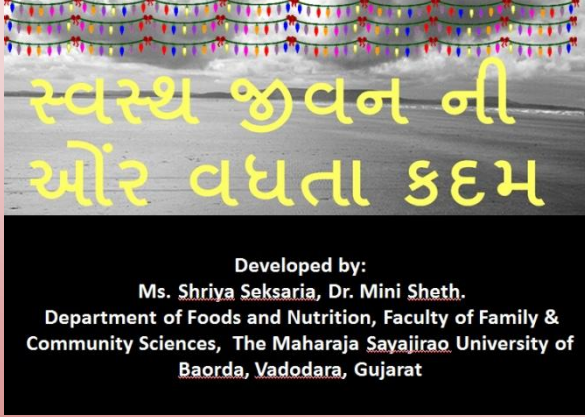
Part 6: Mothers perception and practices with respect to child's health

S.No	Question	Positive response (Score=1)	Negative response (Score=0)
1.	Do you take your child for growth monitoring	a. Yes	b. No
2.	Is the child immunized as per the schedule	a. Yes	b. No
3.	Do you think your child is healthy	a. Yes (child is healthy) b. No (child is under weight)	c. No (child is healthy) d. Yes (child is under weight) e. DK
4.	Do you think diet always play an important role in determining your child's health	a. Yes	b. No c. Don't know
5.	What do you think are the causes of malnutrition	a. food deficiency, b. illness and infection, c. if mother is unhealthy at the time of pregnancy then child is born undernourished, d. low birth weight	e. Evil eyes, , f. teething, g. feeding less breast milk, h. if mother is week then she will feed the child less, i. bad weather, j. mother not taking care, k. keeping child dirty, l. mother eating something bad, m. something bad, n. child is stubborn, o. incomplete immunization, p. when child cries a lot, water change. q. Any other

Annexure III

Film Gujarati (Script) PART A

1.

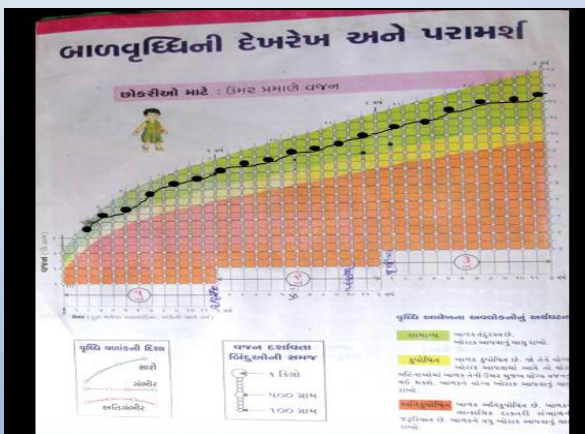
જયશ્રીકૃષ્ણ.તમારોખુબખુબઆભાર
રકીતમેસમયકાઢીનેઅહીઆવ્યા.
તમેબધાનેખબરછેકેઅમેઅહીકેમ
ભેગાથયાછે?

2.

બરાબરછેઆપણેઅહીજાણવામાટેઆવ્યા
છેકેઆપણેશુંકરીસેકેજેથીઆપણાબાળકો
તંદુરસ્તઅનેબીમારીથીબચીનેરહે.
કારણકેબાળકજેબાળપણમાંકમજોરઅને
બીમારરહેતોઆગળજઈનેએનીતંદુરસ્તી
પરખરાબઅસરપડીશકેછે.

3.

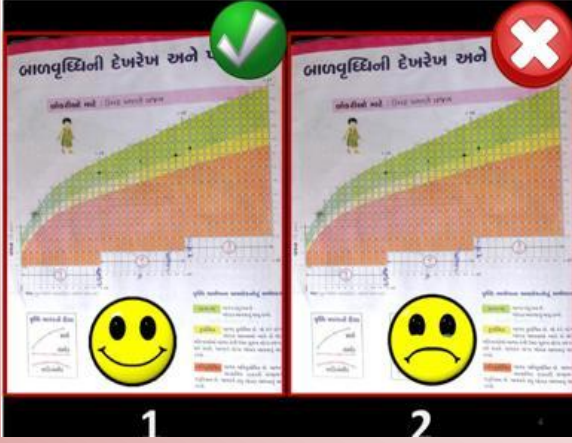
તમેઆચિત્રતોજોયુંહશે.

આચિત્રતમારાલોકોનામમતાકાર્ડમાંહોય
છે.

દરમહીનેજ્યારેતમેતમારાબાળકનુંવજન
નર્સપાસેછોત્યારેનર્સઆનાપરનિશાનલ
ગાવેછે.

બધાનિશાનનેજોડીનેએકરેખાબનેછે.
અનેએનાથીઆપણનેખબરપડેછેકેઆપ
ણાબાળકનુંવજનબરાબરવધીરયુંછેકેકેમ

4.

એજજોઈએછેકેઆપળાબાળકનુંવજનહમેશાલીલાકલરનાભાગમાંરહે .

તોચાલોજોઈએકીઆપળેકઈકઈબાબતોનુંધ્યાનરાખીએકેજેથીઆપણુંબાળકહમેશાતંદરુસ્તરહે.

હવેમનેબતાઓકેઆબેચિત્રમાંથીક્યાંચિત્ર
બાળકનુંવજનબરાબરવધીરયુંછે .

જેવીરીતેતમેજોયીરહ્યાછોકેપહેલાચિત્રમાં
બાળકનુંવજનલીલાકલરનાભાગમાંછે ,
જેદરમહીનેવધીરહ્યુંછે .

જ્યારેબીજાચિત્રમાંબાળકનુંવજનબરાબર
રનથી. આપળેબધાને

5.

બતાવોઆશુંછે. આઆપળીમુઠ્ઠીછે,
અનેઆનેએઆપળેનામઆપ્યુંછેકે
"તબીયતનીમુઠ્ઠી".

મનેબતાવોકેઆપડીમુઠ્ઠીકેવિરીતેબને
છે. .

6.

એનેહાઆપળીમુઠ્ઠીઆપળીપાંચાંગળીથી
બનેછે.

એકપણઆંગળીકમજોરથાયતોઆપળી
મુઠ્ઠીખુલીજાયછે.

આપળીતબીયતનીમુઠ્ઠીનીબધીઆંગળી
યોઆપળાબાળકનેમાટેકોઈજરૂરીવાતક
હેછે.

એકપણઆંગળીનીવાતનહિમનેતોઆપ
ળાબાળકનાતબીયતમાંખરાબઅસરપડી

7.

ચાલો સમાંજીયે છેકી છોકરાના
જન્મ થી ૬ મહિના થી આપણી આં
ગળી સુકહે છે.

8.

પેહલી આંગળી કહે છેકી છોકરાની જન્મ પ
છી બેકલાક પેહલામાં નો પેહલો પીળો ચિ
કાસ વાળો ધાવડ આપવું જોયીયે.
આમાં ઘળો પોષણ તત્વ હોય છે.
એની સાથે રોગ નિવારક શક્તિ હોય છે જો જ
ન્મ પછી છોકરાને બીમારી થી બચાવે છે.

9.

બીજી આંગળી કહે છેકી જન્મ પછી
છોકરાને ને ગૌડ,
મધ અને ઘુટ્ટી પિવડાવું જોઈએ.
જેએ ના માટે ખરાબ હોય સકે છે.

10.

તીજીઆંગળીકહેછેકીપેહલા ૬ મહિના
છોકરાનેખાલીમાંનુંદૂધઆપવુંજોઈ
એ.
તમેદિવસમા ૮ થી ૧૦ વારધાવણઆ
પીસકોછો.

11.

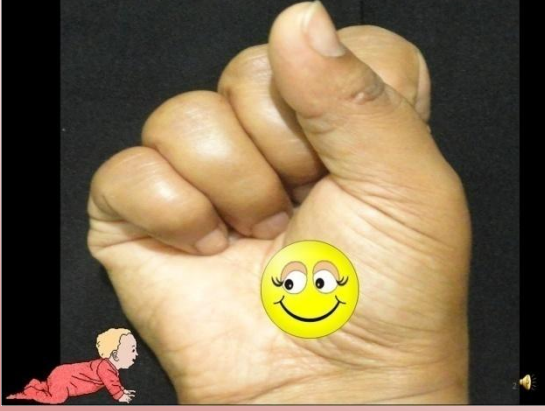
આપણીચોથીઆંગળીકહેછેકીછોકરાનેનિ
યમઆનુસારરસીઅનીદવાઓઆપવા
જોઈએ.
તમારાબધાનામમતાકાર્ડમાલખેલુંહસેકી
ક્યારેકઈરસીમુકવીઅનેદવાલેવીજોઈ
એ.
બધીરસીતમારાછોકરાનેબીમારીથીબચા
વેજે

12.

છેલ્લીઆંગળીકહેછેકીછોકરાનેદર
મહીનેવજનકરવુંજોઈએ .
એનાથીઅમનેખબરપડેછેકેઅમના
છોકરાનુંવજનસારીરીતેવધીરયુંછે
કીનથી.

13.

હવેતેચારથયીગયીઆપણીપહે
લીતબિયતનીમુઠ્ઠી,
જેબાળકનેજન્મથીકમહીનેમાટેછે

14.

ધાવણ કરાવતી
વખતે માતાનું
ખોરાક બીજી
સ્ત્રિયો થી વધારે
હોવો જોઈએ

આબધીવાતનીસાથેસાથેજરૂરીવાતધ્યાન
માંરાખોકેપેહલાકમહિનાછોકરાપોષણમાટે
એનીમાંપરઆધારરાખેછે.

એનાથીવધારેજરૂરીછેકીધાવળકરાવતીવ
ખતેમાતાનેપૂરુંપોષણમળવુંજોઈએ.
એનેખોરાકબીજીસ્ત્રિયોથીવધારેહોવીજોઈ
એ,

એથીછોકરાનીસાથેસાથેએમળીપોતાનું
ધ્યાનરાખીસકે.

15.

ક મહિના થી એક
વર્ષ

હવેઆગળજોઈએછેકીકમહિનાથી
એકવર્ષસુધીઆપણીઆંગડીયાસુક
હેછે.

16.

૬ મહિના પછી છોકરાને વધારે પોષણની જરૂર હોય છે ,
પણ ૬ મહિના પછી માનું દૂધ ઓછું થઈ જાય છે એટલા માટે આપણી પેહલી આંગળી કહે છે કે ૬ મહિના પછી છોકરાને હલકો ખોરાક શરૂ કરવો જોઈએ.

17.

તમે છોકરાને ઉપરનો દૂધ, પતલી દાલ અને ચોખા, પોચા ફળના રસ પીવળાઓ .
પતલી ખીચડી, ઢીલો શીરો આપી શકો છો.
તમે એ માંધી અને ખાણના ખીશકો છો, તો એનાથી પોષણ વધી સકે છે.

18.

બીજી આંગળી કહે છે કે હલકો ખોરાક ની સાથે માનું ધાવણ આપવું જોઈએ..

19.

બાળક ને સાફ રાખવાનું

આપણીતીજીઆંગળીકહેછેકીછોકરાને
હમેશાચોખ્ખારાખવાજોઈએ.
અનેરોજસ્નાનકરાવવુંજોઈએઅનેચો
ખ્ખાકપડાપહેરાવવાજોઈએ.
એનાહાથઅનેનખસાફરાખવાજોઈએ.

20.

જમવાનું બનાવતી વકતે સાફ સફાઈ
રાખવી

ચૌથીઆંગળીઆજરૂરીવાતબતાવેછેકી
જમવાનુંબનાવતીવકતેચોખ્ખાઈ રાખ
વીજોઈએ. ફળ, સાક,
ભાજીઅનેવાસણદરવકતેઘોઈનેવાપર
વાજોઈએ .
હાથઘોઈનેજમવાનુંબનાવવુંજોઈએ.
ખાવાનુંઢાંકીનેરાખવુંજોઈએ.
આવધીવાતધ્યાનમાંનારખાયતોજમ
વામાંજંતુઆવીશકે,
જેથીછોકરાબીમારપડીશકેછે.

21.

બાળક ને દિવસ માં ૩ થી વધારે પાણી
જેવા ઝાડા થાય તો ડોક્ટર પાસે જવાનું

હવેઆપણીપાંચવીઆંગળીકહેછેકીકોઈ
દિવસછોકરાને૪થીપવારઝાડાથઈજાય
તોતરતડોક્ટરપાસેલઈજવુંજોઈએ.
ઝાડાબહુખરાબબીમારીછેજેનાથીજીવ
નેજોખમહોએશકેછે.

22.

હવે આપણી બીજી તબિયતની મુઠ્ઠી તથા
રથ ઇગઈ છે.
યાદ રાખો કી એક ભી આંગળી ખરાબ હોય
તો અમારા છોકરાને તકલીફ થઈ સકે છે.

23.

હવે આપણું બાળક મોટું થઈ રહ્યું છે.
એક વર્ષનો થઈ ગયો છે,
ચાલી રહ્યો છે અને ચાલી રહ્યો છે,
આપણી વાત પણ સમજી રહ્યો છે.
તો જોઈએ કી એક વર્ષ પછી આપણી તબિ
યતની મુઠ્ઠી શું કહે.

24.

બાળક ને ખાવાનું ખોરાક વધારો

કેમ કે બાળક મોટો થઈ રહ્યો છે તો એનું પોષણ
વધારે જોઈએ.
તો આપણી પેહલી આંગળી કહે કે જરૂરી છે કી
તમે એનો ખોરાક વધારો.
એને બધા પ્રકારની વસ્તુ જો પરીવાર કે બાકી
લોકો ખાય તે એને પણ ખવડાવો.
એનાથી બાળકને પોષણ મળે છે અને સાથે
સાથે ખોરાક ખાવાની આદત પડે છે.

25.

બાળક ને સારી ટેવો પાડો

બીજી આંગળી કહે છે કે એક વર્ષ પછી બાળક તમારી વાત સમજી સકે છે, તો જરૂરી છે કે અત્યારથી સારી આદતના ખો. અને હાથ ધોવાની એક બહુ સારી આદત છે. કેમ કે કી બાળક હવે પોતે પણ ખાય છે, તો જરૂરી છે કે હમેશા હાથ ધોવા. તો જેટલી વાર તમને લાગે કે બાળક ના હાથ ગંદા છે તો સાબુથી હાથ ધોવડાઓ.

26.

બાળક ને વિટામીન એ અને આયરન ની દવા પીવડાવો

આપણી ત્રીજી આંગળી કહે છે કે આપણા બાળકને વિટામીન એ અને આયરન ની દવા પીવડાવડાઉજોઈએ. આદવાતમે નર્સ બેન પાસે પીવડાવી શકો છો. આતમારા બાળકને ખતરના કબી મારીથી બચવી શકે છે.

27.

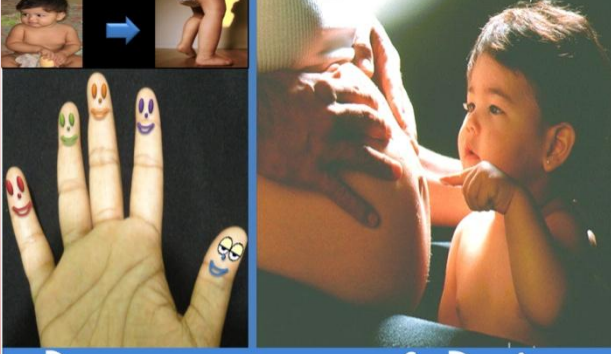

બાળક ને ખુશી નું વાતાવરણ આપો

ચૌથી આંગળી કહે છે કે બાળકને શારીરિક અને માનસિક વિકાસ માટે એક સારું માહોલ આપવું જોઈએ. તેને પોતાના ઉંમરના બાલકો સાથે રમવા દો. ઘરના બધા લોકો બાળકને પૂરો સમય આપો.

ઘરના લોકો હમેશા ખુશ રહો તો બાળક પણ

28.

બે બાળક મા ત્રણ વર્ષ નો અંતર
હોવો જોઈએ

પાંચવીઆંગળીઆકહેછેકેબેબાળકમાંકમ
સેકમત્રણવર્ષનુંઅંતરહોવુંજોઈએ.

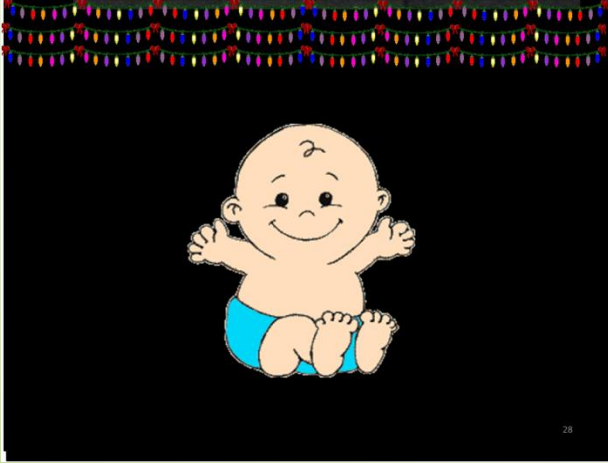
બાળકનાજન્મપછીમાંનુંશરીરકમજોરથ
છજાયછે.

બાળકમાંઅંતરહોવાથીમાંનુંશરીરબીજા
બાળકનાજન્મમાટેતેયારથછાયેછે.

અનેમાંઅનેબાળકતંદરુસ્તરહેછે.

અનેબીજુંબાળકસ્કૂલજવાલાગેછેતોમાંની
પાસેનાનાબાળકમાટેસમયપણરહશે .

29.

તોહવેબનીગયીઆપણીતીજીતબિયત
નીમુઠ્ઠી.

તોચાદરહેશેનેકીઆપણી ૩ તબિયતનીમુ
ઠ્ઠીયાંશુંશુંકહેછે.

તોબાળકનીતંદરુસ્તીઅને સેહતમાટેબ
હીઆંગળીઓનીવાતમાનવીજરૂરીછે.

બસઆજનામાટેઆટલુંજ.

હવેકાલેમળીયેઅનેજાનીએબીજીજરૂરી
વાતોજોઆપળાપરિવારઅનેબાળકમા

ટેજરૂરીછે. તમારોખુબખુબઆભાર.

.આવજો.

PART B

1.

નમસ્કાર તમારા બધાનું એક વાર ફરીથી સ્વાગત.

શું તમે બધાને યાદ છે કે કીકાલે આપણી તબિયત નીમુઠ્ઠીમાં કઈક જરૂરી વાત બતાવી. સારું આગળ જોઈએ કે બીજી કઈ વાત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ કે જે આપણા પરિવાર માટે ફાયદાકરક હોય.

2.

તો હવે મને બતાવો કે તમારા માંથી કોઈના ભી બાળકને ઝડા થયો છે.

જ્યારે બાળક દિવસમાં પતલા ત્રણ થી વધારે વાર ઝડાકરે તો એ ચિંતાની વાત છે.

તો ચાલો જોઈએ તો આપણી તબિયત નીમુઠ્ઠી ને એના વિષય શું કહે છે.

3.

આપણી પેહલી આંગળી કહે છે કે નાના બાળક ને જ્યારે ઝડા થાય તો એને માંનું દૂધ પીવડાવ તારહો. માંનું દૂધ ક્યારે નુકસાન નથી કરતું. અને પચવામાં પણ આસાની થાય છે.

4.

કેમકેબાળકપતલાઝડાકરેછેએનાકારણેબા
ળકનુંબધુંપાળીસુકાયજાયછે.

જેખુબખરાબછે.

છટલામાટેઆપણીબીજીઆગળીકહેછેકીબા
ળકનેવધારામાંવધારેપાળીવાળીવસ્તુઆ
પો.

5.

તમેબાળકનેદાળ,

ચોખાઅનેનારિયલનુંપાળી, ફળનોરસ,
લીંબુપાળી, છાસઆપીશકોછો.

ઓ.આર.એસનુંપાળીપણઝડામાટેબહુફાય
દોકરેછે.

ઓ.આર.એસનુંપેકેટતમનેકોઈપણદવાનીદુ
કાનઅથવાઆંગનવાડીમાંઆસાનીથીમળીસ
કેછે.

6.

ઓ. આર. એસ.

નુંપાળીતમેઘરમાંપણબનાવીશકોછો.
બસએકગલાસપાળીમાંએકચપટીમીઠુંઅ
નેએકમુઠ્ઠીખાણઘોળીનેબાળકનેહરબેક
લ્લાકમાંથોડુંથોડુંપીવડાઓ.

એનાથીબાળકનેખુબજફાયદોથશે.

7.

હલકુ ખોરાક આપવાનું

આડાથયેતોબાળકકઈખાતુંનથી.
તોપણએનેખોરાકઆપવોજરૂરીછે.
એટલામાટેઆપણીતીજીઆંગળીકહેછેકી
આડાથાયતોબાળકનેહલકોખોરાકઆપ
વોજોઈએ. જેમકીખીચડી, નરમરોટલી,
ફળખવડાવતારહેવુંજોઈએ.

8.

પીવાનું પાણી સારું હોવું જોઈએ

ચૌથીઆંગળીકહેછેકેપીવાનુંપાણીચોખું
અનેસારુંહોવુંજરૂરીછે.
કોઈલોકોબોતલવાળુંપાણીલેએછેજેચોખું
હોય.
પણજેલોકોબોતલવાળુંપાણીનલઈશક
તાહોયતેમણે પાણીનેચોખુંબનાવવામા
ટેપાણીનેઉકાળીશકોછો,
યાંએમાંદવાપણનાખીશકોછો.

9.

બાળક ને ૩ થી વધારે આડા હોયે
તો ડોક્ટર પાસે લઈ જવું જોઈએ

અનેઆપણીછેલ્લીઆંગંડીકહેછે
કીઅગરબાળક૪થીવધારેવાર
આડાકરેતોએનેડોક્ટરપાસેલેજા
ઓ.

10.

આડા ..... થી બચાવ

ચાલો હવે જોઈએ કી આપડે બાળકને
આડા થી બચાવવા શું કરી શકીએ છી
એ

11.

બાળકને જ્યારે પણ આડા થાય તો ચિંતા
નીવાત છે.

આડા થવાથી બાળક કમજોર થઈ જાય છે.
જેનાથી એને કોઈ પણ બીમારી થઈ શકે છે.
આડા થવાનું એક ખુબ મોટું કારણ છે ગંદ
કી .

અગર ઘરના આજુબાજુ ગંદકી હશે,
યાં જમવાનું બનાવતી વકતે ચોખું નારા
ખીએ તો બાળકને આડા થઈ શકે છે.

12.

ઘરના આજુબાજુ હમેશા ચોખું રાખ
વું .

ઘરના આજુબાજુ ગંદકી રાખવાથી મચ
છર અને માખી આવી શકે છે.
જેનાથી ખુબ સારી બીમારી થઈ શકે છે.

13.

સંડાસ માટે હમેશા સંડાસનો જ ઉપયોગ કરો.
સંડાસ ના હોય તો ઘરથી દૂર જવાનું અને એ
ની માટીથી ઢાકી દેવું.
કે જે નાથી મચછર અને માખી બેસી ના શકે.

14.

ઘરના આજુબાજુ કચરો જમાના થાવા દો.
ઘરનો કચરો ઢાંકણ વાળી કચરા પેટીમાં ના
ખો.
કારણ કે તેમાં મચછર અને માખી ના બેસી શ
કે.

પછી તમે કચરાને સળગાવી દોયાં સરકારી

15.

તમારા પાડેલા જાનવરો ને ઘરની બ
હાર રાખો.

એમના શરીર પર ખુબ વધારે કીટાણું
હોય છે. જે નાથી બીમારી બધી શકે છે.

16.

જમવાનું બનાવતી વક્તે સાફ
સફાઈ રાખવી

ઘરની બાહર સાફ રાખવા માટે શું કરવું જોઈએ
એ તો આપને જાણી લીધું.
ચાલો જોઈએ કી જમવાનું બનાવતી વક્તે
આપણે કઈ કઈ વાત ધ્યાનમાં રાખવી જોઈ
એ

17.

બાળક ને હમેશા તાજું જમવાનું આપો

બાળક ને હમેશા તાજું જમવાનું આપવું
જોઈએ.
વાસી જમવાનું કી ટાણું પડી જાય છે જેના
થી બાળક બીમાર પડી શકે છે.
વાસી ખાવાનું ઉપયોગ કરવા માટે પહે
લે સારી રીતે ગરમ કરવું જોઈએ.

18.

શાક, ભાજી, ફળ ધોયીને વાપરવી

ફળ અને શાકભાજી હમેશા ધોઈને વાપર
વું જોઈએ.
ધોવાથી શાકભાજીમાં લાગેલા માટી,
કી ટાણું અને દવાની કળી જાય છે.

19.

ખાવાનું હમેશા ઢાંકીને રાખવું

ખાવાનું હમેશા ઢાંકીને રાખો જેમાં માખીયાં મ
ચઘરના બેસે.

માખી અને મચ્છર સાથે ખુબ કીટાણું હોય છે
જેનાથી આપડા બાળક બીમાર થઈ શકે છે.

20.

માટલા માંથી પાણી નળ યાં
ડોયા થી કાઢવું જોઈએ

માટલામાંથી પાણી નળ યાં ડોયા થી કાઢ
વું.

પીવાનું પાણીમાં હાથ બોળો તો આપણા
હાથના કીટાણું પાણીમાં જાય શકે છે.

અને પાણી ખરાબ થઈ જાય છે.

અને અઉપાણી પીવાથી આપને બીમાર
પડી શકીયે છે.

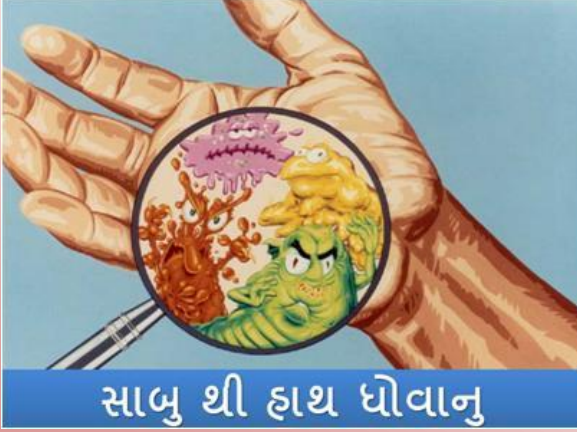
21.

સાબુ થી હાથ ધોવાનું

અને છેલ્લી બીજી જરૂરી વાત પોતાના હાથ
હમેશા યોખ્ખા રાખો.

22.

સાબુ થી હાથ ધોવાનું

અગર તમે તમારા હાથ જોશો તો તમને લાગશે કે ચોખ્ખા છે.

પર હાથ માં ખુબ ઝેરી બીમારી ફેલાવતા કીટાણું હોય છે જે આપણે દેખાતા નથી.

એના માટે જરૂરી છે કીટમે હાથ હમેશા સાબુ થી ધોવો જેથી મેલ સાથે બધા ચકીટાણું ધોવાઈ જાય.

23.

રાંધવા પહેલા

બાળક ને ખવડાવતા પહેલા

સંડાસ પછી

જાનવર ને પકડ્યા પછી

બાળક નું સંડાસ ધોયા પછી

ઘાવણ પહેલા

જમવા પહેલા

બાળક નું સંડાસ ધોયા પછી

સફાઈ પછી

તો યાદ રાખો કી જમવાનું બનાવતા પહેલા, ખાવા પહેલા યાં બાળકને તમારું દૂધ પીવડાવવા પહેલા,

ખાવાનું ખવડાવવા પહેલા હમેશા સાબુથી હાથ ધોવો. એની સાથે સંડાસ, સફાઈ અને જાનવરોને પકડીયા પછી પણ સાબુથી હાથ ધોવાનું બહુ જરૂરી છે.

24.

તો બતાવો મને કે આ બધું કરવું મુશ્કિલ નથી ને ?

તો આનાની નાનીવાત રોઝ યાદ રાખી એ અને આપણા બાળકની તબિયતની મુઠ્ઠીના ખોલવા દિયે.

“ખુશીથી રહો તમારું પરિવાર અગર એને મળે સ્વચ્છ અને પોષિત આહાર.”

Annexure IV Leaflets

   <p>જન્મ થી ૬ મહિના</p>	 <p>૬ મહિના થી એક વર્ષ</p>	 <p>એક વર્ષ પછી</p>
  <p>જન્મ પછી બાળક ને પહેલું ચિકાસ વાળું પીલું ધાવણ આપવું જોઈએ</p>	 <p>૬ મહિના પછી બાળક ને હલકું ખોરાક આપવાનું</p>	 <p>બાળક ને ખાવાનું ખોરાક વધારો</p>
  <p>જન્મ પછી બાળક ને ગોળ, મધ અને ઘુટ્ટી ના આપવાનું</p>	 <p>હલકું ખોરાક સાથે માં નું દૂધ પણ આપવાનું</p>	 <p>બાળક ને સારી ટેવો પાડો</p>
  <p>૬ મહિના સુધી ફક્ત માં નું દૂધ જ આપો</p>	 <p>બાળક ને સાફ રાખવાનું</p>	 <p>બાળક ને ખુશી નું વાતાવરણ આપો</p>
  <p>બાળક ને નિયમ થી બધી રસી મુકાવો</p>	 <p>જમવાનું બનાવતી વકતે સાફ સફાઈ રાખવી</p>	 <p>બાળક ને વિટામીન એ અને આયરન ની દવા પીવડાવો</p>
  <p>દર મહીને બાળક નું વજન કરાવો</p>	 <p>બાળક ને દિવસ માં ૩ થી વધારે પતલા ઝાડા થાય તો ડોક્ટર પાસે જવું જોઈએ</p>	 <p>બે બાળક મા ત્રણ વર્ષ નું અંતર હોવો જોઈએ</p>

ઝડા ..... શું કરવું ???

ધાવણ
આપવું

૩ થી વધારે પતલા
ઝડા હોયે તો ડોક્ટર
પાસે લઈ જવું
જોઈએ

હલ્કુ ખોરાક
આપવાનું

પીવાનું પાણી સારું હોવું જોઈએ

પીવાની વસ્તુ વધારે
આપવી જોઈએ

ઓ.આર.એસ નું પાણી બનાવવાની વિધિ

દાલ, મગ
નું પાણી

લીંબુ
પાણી

ફળ નું
જ્યુસ

છાશ

નારિયલ
પાણી

સાક ભાજી
નું સૂપ

ચોખા નું
પાણી

ઓ.આર.
એસ.

ઝડા થી બચાવ

ઘર ના આજુબાજુ
સફાઈ રાખવાની

સંડાસ નું ઉપયોગ
કરો

પાડેલા જાનવરો ને
ઘર ની બહાર રાખો

કચરો ઢાંકણ વાળી
કચરા પેટી મા નાખો
અથવા સળગાવી દો

બાળક ને હમેશા
તાજુ જમવાનું આપો

શાક,ભાજી,ફળ
ઘોયીને વાપરવી

ખાવાનું હમેશા
ઢાંકીને રાખવું

માટલા માથી પાણી
નળ યા ડોયા થી
કાઢવું જોઈએ

Annexure V
Calendars distributed to mother

બાળક ની
ફોટો

બાળકનું નામ : _____

જન્મ તારીખ : _____

માતાનું નામ : _____

જ્યારે બાળક ને પતલા ઝાડા થાય જે તારીખ માં નિશાન (x) લગાવો

જુલાઈ 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ઓગસ્ટ 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

સપ્ટેમ્બર 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ઓક્ટોબર 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

નવેમ્બર 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

ડિસેમ્બર 2012						
રવિ	સોમ	મંગળ	બુધ	ગુરુ	શુક્ર	શનિ
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Developed by: Dr. Mini Sheth, Ms. Shriya Seksaria ; Department of Foods and Nutrition, Faculty of Family and Community Sciences, M.S. University, Baroda